

Uitwerking kader 8: Werkplekonafhankelijkheid van klantapplicaties

Versie 1.0

Datum 13 juni 2022
Status (definitief) Concept

Inhoudsopgave

Inleiding.....3

Doel & oplossing.....3

Afspraken.....5

Overgangsregeling6

Inleiding

Programma **I**nteroperabiliteitskaders **D**igitale **W**erkomgevingen & **R**ijkskantoren (IDWOR) is ingericht om de samenwerking in rijkskantoren en tussen dienstverleners te verbeteren. Hierdoor wordt samenwerking tussen medewerkers eenvoudiger, evenals tijd, plaats en apparaatonafhankelijk werken (TPAW). IDWOR volgt een groeimodel waarin in de loop van de tijd individuele kaders worden vastgesteld. Dit document beschrijft het achtste kader.

Dit kader gaat in op het moment dat het door de ICBR is vastgesteld. Verantwoordelijkheid voor het beheer van dit kader, evenals voor IDWOR als geheel, ligt bij de directie CIO Rijk van BZK.

Doel & oplossing

Naar aanleiding van de memo Groen/Barendse¹, waarin gepleit wordt om harde eisen te stellen aan de werkplekonafhankelijkheid van klantapplicaties, is dit kader tot stand gekomen.

Met 'werkplek' wordt hier een digitale werkplek bedoeld: een fysiek of virtueel apparaat voor de eindgebruiker wat de gebruiker in staat stelt om conform het EAR-principe: Plaats- Tijd- Organisatie- Apparatuuronafhankelijk te werken.

Met 'klantapplicaties' worden de departementale informatiesystemen bedoeld die extra voor een bepaalde doelgroep vanuit de departementen op de werkplek ontsloten moeten worden.

Alle functionaliteiten die standaard, als basis, op elke werkplek beschikbaar worden gesteld op het gebied van kantoorautomatisering en samenwerking & communicatie, en dus generiek en door alle medewerkers te gebruiken zijn vallen per definitie buiten dit kader.²

¹ Deze memo is ter informatie meegestuurd met dit beleidskader.

² Denk hierbij aan Cisco Webex, Microsoft Teams, Adobe Reader, 7-ZIP en het Office-pakket met Word, Outlook, et cetera.

Waar in het memo Groen/Barendse vooral wordt ingezet op updates (en upgrades) van Windows is het van belang om expliciet te benadrukken dat de in dit kader vastgelegde afspraken ook van toepassing zijn op:

- alle koppelvlakken/koppelingen en integraties met de werkplek (plugins, extensions, middleware en frameworks) zoals Flash, Silverlight, Java, DotNet, maar ook koppelingen met Outlook, Excel of Word die een werkplekcomponent nodig hebben en dus potentieel problemen kunnen veroorzaken;
- andere verschijningsvormen die applicaties kunnen hebben ("the three screens")
 - Windows/macOS/Linux client applicatie (fatclient screen)
 - Web applicatie (web screen)
 - Mobile app (mobile screen)

Afspraken

Om ervoor te zorgen dat er zoveel mogelijk software ontwikkeld wordt die browser-³ en werkplekonafhankelijk werkt, worden onderstaande afspraken gemaakt.

CIO Rijk publiceert een actuele online lijst met (generieke) uitzonderingen. Als een applicatie niet op de lijst met generieke uitzonderingen staat en van de afspraken in dit kader moet worden afgeweken, dan gebeurt dit uitsluitend na overleg met CIO Rijk.⁴

- Applicaties met werkplekafhankelijkheid die content 'streamen', zoals video(conferencing) en webinars, en worden aangeboden binnen een moderne browser gelden niet als afwijking.
- Buiten een 'moderne browser'⁵ mag er **geen andere afhankelijkheid** van de werkplek zijn, met andere woorden de updates van de werkplek mogen geen invloed hebben op de werking van de applicatie;
- Webapplicaties functioneren onafhankelijk van de gekozen browser met ondersteuning voor de in de markt 'gangbare browsers'⁶, zoals: Chrome, Edge, Safari en Firefox. Hierbij mag er ook geen afhankelijkheid zijn met een specifieke versie van een browser. De applicatie moet met iedere recente⁷ versie van een moderne browser overweg kunnen. Zowel op een Windows, Mac of Linux-device, alsook op een mobile device (smartphone of tablet). Moderne browsers worden in een hoog tempo doorontwikkeld: ook daarop moet de webapplicatie permanent worden bijgehouden om te blijven voldoen aan deze laatste standaarden.
- Een applicatie heeft geen harde afhankelijkheid met andere applicaties in- of op het device, koppelingen met andere applicatie(componenten) dient te geschieden op basis van (open) standaarden en moeten plaatsvinden vanuit het backend op basis van gedefinieerde API's. Een voorbeeld ter verduidelijking: de Exchange-koppeling niet realiseren met een plugin voor Outlook op de werkplek, maar via EWS met de Exchangeserver.

³ Volledige browser-onafhankelijkheid is (nog) niet mogelijk omdat de moderne standaarden niet in dezelfde mate en/of hetzelfde tempo worden ondersteund door alle webbrowsers.

⁴ Waar het een afwijking betreft van de 'Lijst Open Standaarden voor Pas Toe of Leg Uit' blijft tevens de verplichting bestaan dat afwijking alleen met zwaarwegende redenen mag en hierover verantwoording moet worden afgelegd via het jaarverslag.

⁵ Definitie 'moderne browser': een browser die maximaal met de moderne webstandaarden als genoemd onder de 5e bullet om kan gaan.

⁶ Definitie 'gangbare browsers': browsers met minimaal 5% marktaandeel.

⁷ Definitie 'recent': volgens het n/n-1-stramien: huidige (n) of vorige (n-1) hoofdversie.

- Applicatieverkeer dient versleuteld te zijn conform de richtlijnen van het NCSC voor TLS (<https://www.ncsc.nl/documenten>)
- Er moet verplicht gebruik worden gemaakt van relevante (open) standaarden, gemakshalve wordt verwezen naar de lijst met open standaarden van het Forum Standaardisatie ([Lijst open standaarden | Forum Standaardisatie](#)) en het gebruik van de webstandaarden die zijn gedefinieerd door het W3C (<https://www.w3.org/standards/>) en de IETF (<https://www.ietf.org/standards/>) wordt sterk aanbevolen.
- Webapplicaties dienen gebruik te maken van authenticatie/autorisatieprotocollen OpenID Connect (OIDC⁸), Oauth en/of SAML in de versies zoals te vinden op de site van het Forum Standaardisatie.
- Webapplicaties die benaderbaar zijn voor andere organisaties binnen de rijkdienst dienen gebruik te maken van de SSO-federatie. Dat wil zeggen aangesloten te zijn op SSO of op een daaraan gelieerde en verbonden departementale authenticatie(SSO)voorziening binnen de SSO-federatie. Zie verder de SSO kaders.
- Applicaties binnen één cloud SaaS-ecosysteem mogen gebruikmaken van B2B concepten binnen dat SaaS-ecosysteem.

Overgangsregeling

Vanaf het moment dat dit kader is vastgesteld is deze van toepassing op nieuwe applicaties (aanschaf of bouw) en (indien mogelijk) bij vernieuwbouw van bestaande applicaties. Het is uitdrukkelijk niet de bedoeling dat oude applicaties verplicht worden herschreven om aan dit kader te kunnen voldoen. Hierover worden mogelijk in een later stadium aanvullende afspraken gemaakt.

⁸ Op dit moment staat OpenID Connect nog niet op de 'Pas toe of leg uit'-lijst, maar de verwachting is dat deze hier voor aangemeld wordt, vandaar dat deze standaard ook in dit kader is opgenomen.